

Nr 192.

Ankom till riksdagens kansli den 8 juni 1945 kl. 3 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående slutlig reglering av riksstaten för budgetåret 1944/45 m. m., i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde.

(3:e avd.)

Driftbudgeten.**Femte huvudtiteln.**

1:o) **Kostnader för överflyttning av arbetskraft.** I propositionen nr 308 har Kungl. Maj:t (bilaga 3, punkt 1, s. 25 och 26 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 11 maj 1945) föreslagit riksdagen att till Kostnader för överflyttning av arbetskraft å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 000 kronor.

För bestridande av kostnaderna för de regleringsåtgärder på arbetsmarknaden, som äro avsedda att tillgodose viktiga produktionsområden med arbetskraft, främst skogsbruket, har under förevarande rubrik å allmän beredskapsstat I för innevarande budgetår uppförts ett anslag av 20 miljoner kronor. Sedan Kungl. Maj:t fastställt ifrågavarande beredskapsstat att under budgetåret lända till efterrättelse som allmän förskottsstat I, har Kungl. Maj:t genom beslut den 8 september och den 15 december 1944 samt den 26 januari och den 23 mars 1945 ställt hela förevarande anslag till statens arbetsmarknadskommissions förfogande att disponeras för de med anslaget avsedda ändamålen.

Föredragande statsrådet Erlander har anfört, att ifrågavarande förskottsanslag enligt från statens arbetsmarknadskommission erhållna uppgifter beräknas komma att helt förbrukas under innevarande budgetår.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, som avser att bereda täckning för meddelad förskottsanvisning, och hemställer alltså, *Utskottet.*

att riksdagen må till *Kostnader för överflyttning av arbetskraft* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 000 kronor.

2:o) **Täckning av vissa planeringskostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 2, s. 26 och 27) föreslagit riksdagen att till Täckning av vissa planeringskostnader å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 1 535 000 kronor.

Genom beslut den 4 augusti 1944 har Kungl. Maj:t ställt ett belopp av 500 000 kronor till förfogande för statens arbetsmarknadskommission att av kommissionen i samråd med investeringsutredningen användas till bidrag till planläggningskostnader för i investeringsplanen för vissa kommunala och enskilda arbeten för budgetåret 1944/45 upptagna företag, därvid Kungl. Maj:t föreskrivit, att beloppet skulle utgå från det å allmän förskottsstat I för nämnda budgetår uppförda anslaget till planering av allmänna arbeten.

Kungl. Maj:t har vidare genom beslut den 10 november 1944 ställt ytterligare 1 000 000 kronor från nämnda anslag till arbetsmarknadskommissionens förfogande att av kommissionen användas till bidrag till detaljplanering av vissa kommunala och enskilda anläggningsarbeten. Sistnämnda belopp var avsett att få disponeras för utgivande av bidrag för detaljplanering av även sådana arbeten, som ej inginge i investeringsplanen men som vore av sådan angelägenhetsgrad att desammas planering ur arbetsmarknadssynpunkt framstode såsom önskvärd.

Slutligen har Kungl. Maj:t genom beslut den 2 november 1944 från förenämnda förskottsanslag ställt ett belopp av högst 35 000 kronor till egnahemsstyrelsens förfogande, att av styrelsen användas för bestridande av kostnaderna för vissa undersökningar rörande små avloppsreningsanläggningar, vilka undersökningar statens institut för folkhälsan erhållit i uppdrag att verkställa efter samråd med bland andra egnahemsstyrelsen.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Täckning av vissa planeringskostnader* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 1 535 000 kronor.

3:o) **Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, s. 27 och 28) föreslagit riksdagen att till Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 12 000 000 kronor.

För förbättrande av bostadsförhållandena på landsbygden har riksdagen å allmän beredskapsstat II för innevarande budgetår anvisat till förevarande ändamål ett anslag av 15 000 000 kronor.

Genom beslut den 15 december 1944 har Kungl. Maj:t medgivit egnahemsstyrelsen att av anslaget till Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden disponera ett belopp av högst 747 500 kronor för bestridande av kostnaderna för planläggning i beredskapssyfte av högst 7 500 bostadsförbätt-

ringsföretag, vilka styrelsen i samarbete med lantbruksförbundets byggnadsförening L. B. F u. p. a. erhållit i uppdrag att verkställa. Vidare har innevarande riksdag med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (prop. nr 238, rd. skr. nr 233) medgivit, att av nämnda anslag 12 000 000 kronor finge av Kungl. Maj:tagas i anspråk för det med anslaget avsedda ändamålet.

Departementschefen har anfört, att de belopp, som sålunda ställts eller — sedan riksdagen numera bifallit förenämnda proposition nr 238 — må av Kungl. Maj:t ställas till förfogande för här avsedda ändamål, torde, såvitt nu kan bedömas, komma att helt disponeras under innevarande budgetår.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 12 000 000 kronor.

4:o) Bidrag till inrättande av pensionärshem. Kungl. Maj:t har (punkt 4, s. 28 och 29) föreslagit riksdagen att till Bidrag till inrättande av pensionärshem å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor.

Riksdagen har å allmän beredskapsstat II för innevarande budgetår till förevarande ändamål anvisat ett anslag av 3 000 000 kronor.

Genom beslut den 27 oktober 1944 har Kungl. Maj:t ställt ifrågavarande anslag till statskontorets förfogande.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Bidrag till inrättande av pensionärshem* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor.

5:o) Medicinalstyrelsen: Krigssjukvård å civila sjukhus. Kungl. Maj:t har (punkt 5, s. 29 och 30) föreslagit riksdagen att till Medicinalstyrelsen: Krigssjukvård å civila sjukhus å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 3 200 000 kronor.

Genom beslut den 26 september 1941 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att ersättning för sådana kostnader för vård å civila sjukhus, vilka jämlikt 9 § lagen den 22 juni 1939 (nr 310; ändr. 563/1941 och 540/1944) om sjukhusvård vid krig eller krigsfara skola gäldas av statsmedel, skall, räknat från och med den 1 juli 1941 och tills vidare, i medicinalstyrelsens räkenskaper avföras å det å förskottsstaten för försvarsväsendet för budgetåret 1941/42

under fjärde huvudtiteln uppförda förskottsanslaget Övriga utgifter (Gb) och därvid bokföras å särskild undertitel för »Krigssjukhusvård».

Genom beslut den 30 juni 1944 förklarade Kungl. Maj:t, att i fall, där beslut meddelats om disposition för visst ändamål av medel från förskottsanslag å förskottsstaterna för försvarsväsendet för budgetåren 1939/40, 1940/41, 1941/42, 1942/43 eller 1943/44 och särskilda medel för reglering av denna disposition ej å tilläggsstat till riksstaterna för nämnda budgetår anvisats å obetecknat anslag eller reservationsanslag, dispositionsbeslutet skulle, i den mån under budgetåret 1944/45 ytterligare anslagsmedel erfordrades för ändamålets tillgodoseende, avse motsvarande förskottsanslag å den från och med den 1 juli 1944 gällande förskottsstaten, dock endast försåvitt icke särskilda anslagsmedel för ändamålet sedermera anvisats å riksstaten eller uppförts å allmän beredskapsstat.

Departementschefen har anfört att enligt från medicinalstyrelsen under hand erhållen uppgift statens kostnader under budgetåret 1944/45 för vård å civila sjukhus av krigsskadade — varmed bl. a. förstås sådana sjuka och sårade, vilkas sjukdom eller skada föranletts av eller inträffat under tjänstgöring vid krigsmakten eller civilförsvaret — torde kunna uppskattas till i runt tal 3 200 000 kronor.

Utskottet. Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må till *Medicinalstyrelsen: Krigssjukvård å civila sjukhus* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 3 200 000 kronor.

6:o) **Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter.** Kungl. Maj:t har (punkt 6, s. 30) föreslagit riksdagen att till Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 423 000 kronor.

För ifrågavarande ändamål har å allmän beredskapsstat II för innevarande budgetår uppförts ett anslag av 1 000 000 kronor.

Genom beslut den 23 mars 1945 har Kungl. Maj:t med anlitande av förenämnda anslag beviljat föreningen kustsanatoriet Apelviken statsbidrag med i propositionen nr 281/1944 (s. 85) för ändamålet avsedda beloppet eller 418 000 kronor för uppförande av en ny poliklinikbyggnad.

Härjämte har Kungl. Maj:t genom beslut den 12 januari 1945 beviljat direktionen för Kronprinsessan Victorias kustsanatorium vid Barkåkra för verkställande av en utredning m. m. rörande vissa byggnadsarbeten vid sanatoriet statsbidrag med högst 5 000 kronor att utgå från ifrågavarande anslag.

Kungl. Maj:ts förslag har i och för sig icke givit utskottet anledning till erinran. Enligt vad utskottet erfarit giva infortrade anbud vid handen, att de planerade byggnadsarbetena vid Apelvicens kustsanatorium icke kunna utföras inom den av riksdagen för ändamålet godkända kostnadsramen av 418 000 kronor. De arbeten, för vilkas utförande Kungl. Maj:t den 23 mars 1945 ställt medel till förfogande, ha följaktligen icke kunnat igångsättas. Anledningen till kostnadsstegringen är att de beräkningar, som ligga till grund för det tidigare beslutet, utförts redan 1941 och att byggnadskostnaderna därefter stigit. Därjämte ha vissa i byggnadsplanen ingående anläggningar (en hiss och en förbindelsegång mellan nybyggnaden och en äldre paviljong) utelämnats i kostnadsberäkningarna. Det belopp, som erfordras utöver tidigare beräknade 418 000 kronor, anslås nu till 85 000 kronor.

Utskottet, som förvissat sig om att ytterligare dröjsmål med arbetenas utförande icke är tillrådligt, anser att Kungl. Maj:t bör vara oförhindrad att vid handläggningen av ifrågavarande ärende beräkna ett statsbidrag för ändamålet till föreningen kustsanatoriet Apelviken av ytterligare högst 85 000 kronor. Då utbetalning av sistnämnda belopp icke redan nu är av nöden, torde den medelsanvisning, som erfordras vid bifall till vad utskottet anfört, kunna tills vidare anstå.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 423 000 kronor.

7:o) Anordnande av viss polisbevakning m. m. Kungl. Maj:t har (punkt 7, s. 31 och 32) föreslagit riksdagen att till Anordnande av viss polisbevakning m. m. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 9 500 000 kronor.

Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t förordnat, att kostnaderna för olika säkerhetsåtgärder skola under budgetåret 1944/45 bestridas från det å förskottsstaten för försvarsväsendet för samma budgetår under sjunde huvudtiteln anvisade anslaget till Förstärkning av den civila administrationen m. m.

Med hänsyn till bestämmelserna om polisens verksamhet under krig har Kungl. Maj:t vidare genom beslut den 14 juli 1944 anbefallt länsstyrelserna att omedelbart föranstalta om utbildning av polispersonalen i vapnets bruk och stridstaktik samt föreskrivit, att huvuddelen av de på staten belöpande kostnaderna härför skulle bestridas från angivna förskottsanslag.

Föredraganden, statsrådet Erlander har anfört följande.

Kostnaderna för berörda ändamål hava under tiden 1 juli 1944—31 mars 1945 uppgått till cirka 7 210 000 kronor, varav på säkerhetstjänsten och på

de i det föregående angivna bevakningsåtgärderna belöpa omkring 4 230 000 respektive 2 400 000 kronor. Även om viss begränsning av säkerhetstjänstens verksamhet och övriga säkerhetsåtgärder skulle kunna åvägabringas under återstoden av budgetåret, nödgas jag dock med hänsyn till förefintlig eftersläpning i fråga om gottgörelse till vissa myndigheter för personal och materiel, som ställes till säkerhetstjänstens förfogande, ävensom till eventuell utökning av bevakningen av flyktingförläggningar räkna med en kostnad för ifrågavarande ändamål för tiden 1 april—30 juni 1945 av inemot 2 300 000 kronor.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Anordnande av viss polisbevakning m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 9 500 000 kronor.

8:o) **Avlöning till viss personal tillhörande det allmänna luftskyddet m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, s. 32 och 33), som avser beredande av tackning för under innevarande budgetår till förevarande ändamål från förskottsanslag till förstärkning av den civila administrationen m. m. och till engångsanskaffning av materiel för civilbefolkningens skydd m. m. utbetalda medel, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Avlöning till viss personal tillhörande det allmänna luftskyddet m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

9:o) **Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 9, s. 33—37) föreslagit riksdagen att till Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 000 kronor.

Å allmän förskottsstat I för innevarande budgetår är uppfört ett anslag av förslagsvis 8 000 000 kronor till bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m. Med bifall till av Kungl. Maj:t i proposition 1944: 294 (bilaga 1) framlagt förslag har riksdagen (skrivelse nr 493) bemyndigat Kungl. Maj:t att i den utsträckning, som funnes erforderlig, överskrida ifrågavarande anslag.

Departementschefen har sammanfattningsvis anført, att samtliga under tiden 1 juli 1944—mitten av april 1945 gjorda utbetalningar för flyktingverksamhet uppgå till 62 980 000 kronor. Med hänsyn till den nuvarande utrikespolitiska situationen vore det icke möjligt att med någon grad av tillförlitlighet beräkna motsvarande kostnader för återstoden av budgetåret. De-

Statsutskottets utlåtande nr 192.

partementschefen förordade emellertid, att för täckning av ifrågavarande kostnader för budgetåret 1944/45 ett förslagsanslag, benämnt Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m., å 75 000 000 kronor äskas å tilläggsstat för sagda budgetår.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 000 kronor.

10:o) **Kostnader för vissa utlänningsförläggningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 10, s. 38) föreslagit riksdagen att till Kostnader för vissa utlänningsförläggningar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 2 800 000 kronor.

För bestridande av kostnaderna för omhändertagande av ett mindre antal utlännningar i s. k. slutna förläggningar har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut den 7 juli, 25 augusti, 6 oktober och 30 december 1944 samt den 6 april 1945 ställt sammanlagt högst 2 835 000 kronor till kommissionens förfogande från det å förskottsstaten för försvarsväsendet för budgetåret 1944/45 under sjunde huvudtiteln uppförda anslaget till förstärkning av den civila administrationen m. m.

Kungl. Maj:ts förslag avser att bereda täckning av vissa från förskottsanslag bestridda utgifter. Utskottet tillstyrker förslaget och hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Kostnader för vissa utlänningsförläggningar* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 2 800 000 kronor.

11:o) **Anordnande av barackläger.** Kungl. Maj:t har (punkt 11, s. 38 och 39) föreslagit riksdagen att till Anordnande av barackläger å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

Genom beslut den 21 april 1944 uppdrog Kungl. Maj:t åt statens utrymningskommission att för förläggning av utländska medborgare låta för en kostnad av högst 250 000 kronor utbygga visst under kommissionens förvaltning stående barackläger. För utförandet av denna utbyggnad ställde Kungl. Maj:t till kommissionens förfogande ett belopp av högst 250 000 kronor samt anbefallde statskontoret att från det å förskottsstaten för försvarsväsendet för budgetåret 1943/44 under sjunde huvudtiteln anvisade anslaget till förstärkning av den civila administrationen m. m. till kommissionen, på rekvisition i mån av behov, utbetala högst detta belopp. I anled-

ning av denna anvisning ha under tiden 1 juli 1944—31 mars 1945 gäldats kostnader av sammanlagt 96 950 kronor.

Genom beslut den 21 juli 1944 ställde Kungl. Maj:t till statens arbetsmarknadskommissions förfogande ett belopp av högst 1 591 200 kronor för utbyggnad av vissa barackläger och anbefallde statskontoret att från förenämnda å förskottsstaten för försvarsväsendet för budgetåret 1944/45 uppförda förskottsanslag till kommissionen på rekvisition i mån av behov, utbetala högst angivna belopp. I skrivelse den 9 februari 1945 har arbetsmarknadskommissionen anmält, att kostnaderna för utbyggnad av baracklägren av anförda skäl blivit avsevärt högre än som tidigare antagits och numera kunde uppskattas till 2 300 000 kronor. Kommissionen har samtidigt hemställt om anvisande av medel för bestridande av sålunda uppkomna merkostnader. Framställningen är föremål för remissbehandling.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Anordnande av barackläger* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

Kapitalbudgeten.

Statens utlåningsfonder.

12:o) **Ytterligare investering i lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (bilaga 14, punkt 1, s. 75), som avser beredande av täckning för utgifter under ett å allmän beredskapsstat II för innevarande budgetår uppfört förskottsanslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ytterligare investering i lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av 15 000 000 kronor.

13:o) **Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 75), som avser beredande av täckning för utgifter under ett å allmän beredskapsstat II för innevarande budgetår uppfört förskottsanslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av 8 000 000 kronor.

Fonden för låneunderstöd.

14:o) **Tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, s. 76), som avser beredande av täckning för utgifter under ett å allmän beredskapsstat II för innevarande budgetår uppfört förskottsanslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av 80 000 000 kronor.

15:o) **Ytterligare medel till tilläggsloan till viss bostadsbyggnadsverksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 76), som avser beredande av täckning för utgifter under ett å allmän beredskapsstat II för innevarande budgetår uppfört förskottsanslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ytterligare medel till tilläggsloan till viss bostadsbyggnadsverksamhet* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

16:o) **Ytterligare medel till lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5, s. 76), som avser beredande av täckning för utgifter under ett å allmän beredskapsstat II för innevarande budgetår uppfört förskottsanslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ytterligare medel till lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

17:o) **Lån till bostadsförbättringsverksamhet.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, s. 76), som avser beredande av täckning för utgifter under ett å allmän beredskapsstat II för innevarande budgetår uppfört förskottsanslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lån till bostadsförbättringsverksamhet* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

Stockholm den 8 juni 1945.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.